

Dostrzegacz Biblioteczny

Pismo informacyjne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

nr 3
(111)
2023

Redakcja

Paweł Kordybacha (red.)

Lidia Głębiga (sekr. red.)

Joanna Chapska

Nina Dąbrowska

Kamila Rudnicka

Paweł D. Znamierowski

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru materiału, opracowania redakcyjnego i adiestacji tekstu.

email: dostrzegaczbiblioteczny@gmail.com

telefon: 81 528 74 21

ISSN 1732-4823

Spis treści

Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksy Poździk w Sułowie inwestycja i otwarcie	3
Nowa Gminna Biblioteka Publiczna w Niedrzwicy Dużej	6
Dyskusyjny Klub Książki „Okładka” przy GBP w Aleksandrowie. To młdzież tworzy jego wizerunek	8
Jak radzono sobie bez Internetu. XIX-wieczne skarbnice wiedzy	11
Czasopisma lokalne i regionalne „Głos Ziemi Bychawskiej”	14
Lubartowskie Towarzystwo Regionalne w publikacjach (wybór)	17
Lubartowskie Towarzystwo Regionalne	18
Job Shadowing w Bułgarii – Regionalna Biblioteka im. Petko Rachev Slaveykov w Wielkim Tyrnowie	20
„Nad Niemnem” Narodowe Czytanie w obiektywie Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie	22
Życie w świetle	25

Na okładce charakterystyczne drzwi w Sibiu (Rumunia)
fot. Paweł D. Znamierowski

Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksy Poździk w Sułowie – inwestycja i otwarcie

Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksy Poździk w Sułowie otrzymała dofinansowanie na inwestycję pn. „Modernizacja i wyposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej im. Feliksy Poździk w Sułowie” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0, Priorytet 2, Kierunek Interwencji 2.1 Infrastruktura Bibliotek 2021–2025. Dofinansowanie wynosiło 2 250 000,00 zł, co razem z wkładem własnym w wysokości 700 000,00 zł, dało łącznie 2 950 000,00 zł. Jest to kwota, która stworzyła naprawdę duże możliwości.

Rola biblioteki, na przestrzeni lat bardzo się zmieniła. Dawniej to miejsce służyło głównie dostarczaniu wiedzy i rozrywki w formie pisanej. Dziś, choć wciąż pełniemy tę funkcję, to nasza aktywność dotyczy również wielu innych dziedzin działalności kulturalnej, takich jak organizacja warsztatów, animacji, spotkań, zabaw oraz eventów, zarówno tych rozrywkowych, kulturalnych, jak i edukacyjnych.

23 lipca 2023 roku nastąpiło długo wyczekiwane otwarcie nowo oddanego do użytkowania budynku. Wydarzenie rozpoczęło się uroczystym przecięciem wstęgi przez Dyrektora Gminnej Biblioteki Publicznej im. Feliksy Poździk w Sułowie - Pana Arkadiusza Sochę, Wójta Gminy Sułów - Pana Leona Bulaka, Panią Annę Zagórską – reprezentującą Dyrektora Instytutu Książki Pana Dariusza Jaworskiego, Skarbnika Gminy Sułów - Panią Aleksandrę Zajac, Przewodniczącego Rady Gminy - Pana Ryszarda Pie-

trykowskiego, Prezesa zarządu firmy Atos - Pana Andrzeja Cielicę oraz Panią Martę Radzik - Kierowniczkę Referatu Rozwoju Gminy Sułów.

Podczas części oficjalnej wydarzenia, głos zabrał Arkadiusz Socha, dyrektor GBP, który w kilku słowach nakreślił obraz zmian, jakich dokonano podczas modernizacji Biblioteki i jakie zadania będzie ona mogła podejmować w przyszłości, dysponując tak nowoczesną bazą dydaktyczną i kulturalną:

„Biblioteka stała się znacznie większym ośrodkiem bibliotecznym i kulturalnym, dosłownie i w przenośni. Rozbudowa objęła niewykorzystane pomieszczenia parterowe, jak również i całe piętro. Powierzchnia GBP zwiększyła się z 72 m² do blisko 500 m²! Powstała u nas pracownia poligraficzna wyposażona w kolorowe drukarki laserowe, drukarkę 3D, drukarkę do zdjęć oraz ploter laserowy do wycinania i grawerowania. W budynku znalazło swoje miejsce też profesjonalne studio nagrań, akustycznie wygłuszone oraz wyposażone w nowoczesny sprzęt. Posiadamy sale przygotowane do pracy z najmłodszymi oraz z seniorami. Zakupiony został profesjonalny sprzęt fotograficzny – aparat cyfrowy z dwoma obiektywami, kamera cyfrowa oraz dron. Nową jakość zyskała też sala widowiskowa, służąca do organizacji przez nas imprez i wydarzeń. Wyposażenie sali, jej akustyczne przystosowanie oraz nagłośnienie, zapewniło również możliwość organizowania projekcji filmowych niczym w kinie. Mówimy tu konkretnie o elektrycznie rozwijanym ekranie o szerokości aż 4,5 metra oraz nagłośnieniu rozmieszczonemu na suficie obejmującym całą powierzchnię sali. Liczymy, że to jeszcze mocniej zintegruje i tak zgraną już lokalną społeczność. Być może przekona nawet tych, którzy trzymali się raczej z dala od podobnych inicjatyw. Wszystko służy mieszkańcom naszej gminy, oczywiście bezpłatnie. Trzeba się chwalić wzdłuż i wszerz naszymi możliwościami i osiągnięciami. Powszechnie wiadomo, że „cudze chwalicie, swego nie znacie...”. Ten stan zmienił się o 180 stopni dzięki ukończeniu prac nad biblioteką i wdrożeniu har-

monogramu atrakcji. Są to liczne warsztaty dotyczące wielu dziedzin, ale również wykłady, prelekcje oraz imprezy, gry i zabawy. Szereg sprzętów i urządzeń spełnia wszelkie praktyczne potrzeby, których oczekuje się od rozbudowanych bibliotek publicznych. Udało się stworzyć miejsce, gdzie każda grupa wiekowa znajdzie coś dla siebie, a każda pasja będzie mogła być realizowana. Z wyżej wymienionych powodów, otwarcie zmodernizowanej biblioteki to niezwykle ułatwienie i podniesienie jakości naszych usług skierowanych do wszystkich mieszkańców. Planujemy organizować seanse filmowe dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych z terenu naszej gminy oraz wieczory filmowe dla mieszkańców. Rozważamy też transmisję meczy i zawodów sportowych w celu wspólnego kibicowania i świętowania”.

Leon Bulak, Wójt Gminy Sułów, przywitał wszystkich zgromadzonych na wydarzeniu gości oraz przybyłych mieszkańców, opowiadając o nowej inwestycji z dumą, ale i świadomością misji, jaką ma do spełnienia biblioteka po gruntownej renowacji:

„Dzięki uzyskanemu dofinansowaniu wyróżniamy się poprzez stworzenie bogatej oferty kulturalnej i nowoczesne wyposażenie. Budynek został przystosowany również dla potrzeb osób niepełnosprawnych m.in. poprzez montaż windy schodowej”.

Wszyscy Goście, zaproszeni na uroczyste otwarcie biblioteki, chętnie zabierali głos – gratulując gminie oraz wszystkim jej mieszkańcom zmodernizowanej instytucji, pomyślnego zakończenia wielomiesięcznej inwestycji oraz zakreślając piękne perspektywy

przyszłej działalności odnowionej placówki. Wśród przybyłych gości znaleźli się m.in.:

- Pani Anna Zagórska - Przedstawicielka Instytutu Książki oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

- Pan Marcin Romanowski – Wiceminister Sprawiedliwości

- Pani Halina Zielińska - Zastępca Dyrektora Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamojskiego w Zamościu

- Pan Marcin Tłuczek – Przedstawiciel Wojewody Lubelskiego

- Pani Agnieszka Zymon - Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Nieliszu

Po przemówieniach nastąpiło wręczenie podziękowań w formie drewnianych tabliczek wszystkim tym, którzy przyczynili się do wspólnego sukcesu zrealizowanej inwestycji. Ilość osób zaangażowanych w ten, jakże ważny dla naszej gminy projekt, doskonale odzwierciedlała jego skalę. Podziękowania zostały przekazane oraz wręczone następującym osobom: Panu Piotrowi Glińskiemu - Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Panu Dariuszowi Jaworskiemu – Dyrektorowi Instytutu Książki, Pani Annie Zagórskiej oraz Pani Ewie Gąsior, Panu Wójtowi Leonowi Bulakowi, Panu Ryszardowi Pietrykowskiemu, Pani Aleksandrze Zając, Lidii Gryglas, Michalinie Kobylarz, Marcie Radzik, Edwardowi Polakowi, Danielowi Mrozowi, Piotrowi Ratajowi, Mateuszowi Pić, Marii Godzisz, Agnieszce Bizior, Dorocie Górniak, Annie Pomarańskiej, Annie Mazur, a także członkiniom i członkom lokalnego Koła Gospodyń Wiejskich Sułów oraz druhom strażakom z OSP Sułów.

Po części oficjalnej rozpoczęła się część artystyczna wydarzenia. Występy rozpoczął koncert jak zawsze barwnych i pełnych energii „Zaburzanek”, następnie na scenie zaprezentował się zespół „Malinowa Dolina”, a po nich widzowie i słuchacze mieli okazję podziwiać utalentowane dzieci i młodzież z Gminnego Ośrodka Kultury w Nieliszu. Dla gości zwiedzających zmodernizowaną bibliotekę, na sce-

nie odnowionej sali widowiskowej, wystąpiła znana lokalna solistka – Pani Anna Szczerba. Gdy na scenie pojawił się kolejny zespół, ośmieleni mieszkańcy gminy, starsi, młodszy, a nawet dzieci, ochoczo ruszyli do zabawy. Bawiono się zarówno przed sceną jak i w innych miejscach, na przykład przy namiotach – wszędzie widać było rozbawionych ludzi. Niektórzy z najmłodszych i, jak się okazało, najodważniejszych uczestników wydarzenia, miało okazję do odebrania nagród za niezwykle talent taneczny. Widok kilku pokoleń doskonale bawiących się wspólnie na imprezie, nie tylko podnosi na duchu, ale również motywuje do dalszych działań. Dziękujemy!

„Takiej aktywności i realizowanych projektów mogą nam pozazdrościć” – mówił jeden z uczestników, porywając do tańca kolejną osobę.

Wśród występujących artystów znalazł się także lokalny zespół wokalny-instrumentalny „Pół na Pół”, którego koncert poświęcony był pamięci jednego z muzyków, kolegi z zespołu, niezapomnianemu Bogumiłowi Siemczykowi – wspaniałemu człowiekowi, zmarłemu przedwcześnie.

Oprócz atrakcji widocznych na scenie, uczestnicy imprezy mieli okazję skorzystać również z innych rozrywek skierowanych m.in. do najmłodszych uczestników imprezy i ich rodziców, takich jak dmuchane zjeżdżalnie czy gry i zabawy prowadzone przez

animatorów. Były również barwne, pełne smakołyków stoiska z zabawkami i przekąskami przygotowanymi przez Koło Gospodyń Wiejskich z Deszkowic Pierwszych oraz Stowarzyszenie Pro Nobis z Tworyczowa, Kitowa i Kolonii-Kawęczyn.

„Duże zainteresowanie bardzo nas cieszy, bowiem wszystkie możliwości, które oferuje teraz biblioteka, nie są dla nas, a dla ludzi, dla mieszkańców. Z każdym kolejnym użytkownikiem pojawiają się nowe możliwości” – mówi Arkadiusz Socha.

Nie zapominajmy jednak o bohaterce tego eventu, czyli zmodernizowanej bibliotece, pełnej nowości, takich jak m.in. przestronna sala widowiskowa, studio nagrań, sale warsztatowe dla dzieci i seniorów, studio poligraficzne, sala gastronomiczna, czy finalnie sama wypożyczalnia z pięknie wyeksponowanym księgozbiorem. Każdy uczestnik wydarzenia mógł na własne oczy przekonać się o zmianach, jakie zaszły w budynku, każdy mógł zwiedzić odnowioną Bibliotekę, wejść do środka i zobaczyć, co czeka na użytkowników naszej Książnicy.

Arkadiusz Socha

Dyrektor

Gminnej Biblioteki Publicznej
im. Feliksy Poździk w Sułowie

Nowa Gminna Biblioteka Publiczna w Niedrzwicy Dużej

Gminna Biblioteka Publiczna w Niedrzwicy Dużej funkcjonuje w ramach sieci bibliotecznej, wspólnie z filiami w Niedrzwicy Kościelnej, Strzeszkowicach Dużych i Krężnicy Jarej. Powstała 16 stycznia 1949 roku i na początku zajmowała jednoizbowy lokal w budynku Gminnej Rady Narodowej, wyposażony w dwa regały, dwa stoły i 500 woluminów. Na przestrzeni lat biblioteka była wielokrotnie lokowana w pomieszczeniach prywatnych o niskim standardzie, nieprzystosowanych do potrzeb tego rodzaju placówki.

W 1990 roku, kiedy to zmienił się sposób finansowania i biblioteki przeszły na utrzymanie samorządu gminy, ich sytuacja zaczęła się poprawiać. W 1995 roku GBP w Niedrzwicy Dużej, otrzymała swoją własną siedzibę w budynku gminnym. Po wielu przeprowadzkach i zmianach otrzymała 3 przytulne, chociaż nadal trochę za małe jak na potrzeby Biblioteki, pomieszczenia. Po kolejnej, siódmej już zmianie, w 2018 roku, została przeniesiona do obecnego budynku, w którym posiada dużą salę z księgozbiorem w wolnym dostępie, wydzieloną strefę pracy na miejscu oraz wypożyczalnię. Biblioteka posiada również pomieszczenia służbowe: gabinet dyrektora, pokój do pracy dla bibliotekarza oraz pokój socjalny.

Z podobnymi trudnościami borykały się filie, lokowane w domach prywatnych, w jednej izbie bez ogrzewania centralnego, skromnie wyposażone w sprzęt i w księgozbiór.

Filia biblioteczna w Niedrzwicy Kościelnej powstała 1 stycznia 1962 roku, dzięki wsparciu Biblioteki Powiatowej w Bełżycach, która wyposażyła ją w sprzęt biblioteczny oraz 396 książek. W 1970 roku została przeniesiona do budynku gminnego, w którym funkcjonuje do dzisiaj.

Filia biblioteczna w Strzeszkowicach istnieje od 1960 roku. Początkowo posiadała 982 woluminy i 161 czytelników, ale już 6 lat później zarejestrowano 797 czytelników i 14.894 wypożyczeń rocznie. Od 2006 roku znajduje się w budynku gminnym, posia-

da duże, jasne, ciepłe i dostosowane do potrzeb pomieszczenia.

Filia biblioteczna w Krężnicy Jarej została założona najpóźniej, w 1975 roku, w małym pokoju prywatnego domu. Od 1978 roku zyskała lokum w budynku gromadzkim w centrum wsi i była to jedyna zmiana lokalowa.

Pierwszym kierownikiem GBP w Niedrzwicy Dużej, była nauczycielka języka polskiego miejscowej szkoły pani Teofila Ohme-Emme. W ciągu tak wielu lat zastąpiły ją panie: Stanisława Małocha, Teresa Jaśkowska (ponad 35 lat pracy), a od 2003 roku funkcję dyrektora pełni Cecylia Słotwińska.

Księgozbiór Biblioteki początkowo stanowiła literatura popularnonaukowa z przewagą rolniczej, lektury szkolne, beletrystyka, książki dla dzieci oraz niewielki zbiór wydawnictw propagandowych. Obecny księgozbiór, liczący ponad 26.000 woluminów, ma charakter uniwersalny, obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy, między innymi literaturę piękną polską i obcą, popularnonaukową, dla dzieci i młodzieży, lektury, bogaty księgozbiór podręczny (słowniki, encyklopedie, informatory) oraz czasopisma. Gromadzone są też wszelkie wydawnictwa regionalne, w tym na temat gminy Niedzwica Duża, poradniki oraz dokumenty życia społecznego. Ze zbiorów bibliotek

regularnie korzysta 2.000 czytelników, wypożyczając ok. 40.000 woluminów w ciągu roku. Od 2023 roku, po wprowadzeniu całości zbiorów do bazy komputerowej, we wszystkich bibliotekach uruchomiono katalog komputerowy MAK+.

Na przestrzeni kilkudziesięciu lat działania Biblioteki zaowocowały wieloma różnymi nagrodami i wyróżnieniami. W 2004 roku Biblioteka otrzymała wyróżnienie w konkursie na najaktywniejszą bibliotekę publiczną w województwie lubelskim.

Głównym celem Biblioteki jest zaspokajanie potrzeb czytelniczych, popularyzacja książki oraz pozyskiwanie nowych czytelników. Bibliotekarze zapewniają pomoc katalogową i bibliograficzną, w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych zamawiają potrzebne pozycje z innych bibliotek, dostarczają książki do domu osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym, a także informują o zbiorach innych bibliotek. Niewątpliwym ułatwieniem jest też możliwość telefonicznego zamawiania książek. Ponadto prowadzone są różne formy działalności edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej, między innymi spotkania autorskie z pisarzami, konkursy literackie, recytatorskie, plastyczne czy zagadnieniowe. Biblioteki stały się miejscem wystaw, warsztatów, kursów komputerowych dla seniorów, zajęć dla dzieci i dorosłych. Biorą też udział w ogólnopolskich akcjach, takich jak: Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek, Cała Polska Czyta Dzieciom.

W październiku 2007 roku w GBP w Niedzwicy Dużej powstał Dyskusyjny Klub Książki. Pomysł jest oparty na założeniu, że potrzebne są miejsca, w których można porozmawiać o przeczytanych książkach i nie trzeba być krytykiem, by czerpać przyjemność z dyskusji o literaturze. Dzięki spotkaniom w Klubie, Biblioteka zyskała wielu przyjaciół i zainteresowanie swoją działalnością.

Wiele z tych przedsięwzięć jest możliwe dzięki współpracy ze stowarzyszeniami, fundacjami, szkołami, przedszkolami, świetlicami środowiskowymi i Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji.

Biblioteki, oprócz bogatego księgozbioru, oferują bezpłatny dostęp do komputerów z urządzeniami towarzyszącymi oraz do Internetu, z których mogą korzystać wszyscy zainteresowani. Książnica stała się miejscem, w którym można uzyskać nie tylko szybki dostęp do wiedzy, ale również atrakcyjnie spędzić czas wolny. Przyjazna, serdeczna atmosfera przyciąga, dyskretny bibliotekarz zawsze służy pomocą, a wewnątrz jeszcze pachną nowością - oto obraz nowej biblioteki w Niedzwicy Dużej.

Cecylia Słotwińska
Dyrektor
Gminnej Biblioteki Publicznej
w Niedzwicy Dużej

Teresa Wałachowska
Biblioteka Główna
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

Dyskusyjny Klub Książki „Okładka” przy GBP w Aleksandrowie. To młodzież tworzy jego wizerunek

Dyskusyjne Kluby Książki to program Instytutu Książki realizowany przez biblioteki wojewódzkie. Jak można dowiedzieć się ze strony Instytutu: „Pomysł oparty jest na założeniu, że potrzebne są miejsca, w których można rozmawiać o wspólnie czytanych książkach” oraz, że nie trzeba być krytykiem, by czerpać przyjemność z dyskusji o literaturze. Celem klubów jest także ożywienie środowisk skupionych wokół bibliotek oraz zachęcenie samych bibliotekarzy do kreowania mody na czytanie.

Kiedy zaczął funkcjonować wyżej wymieniony projekt, niemal natychmiast po konsultacjach z młodzieżą powstał pomysł założenia takiego klubu w aleksandrowskiej bibliotece. Dyskusyjny Klub Książki „Okładka” rozpoczął swoją działalność 13 kwietnia 2007 r. przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Aleksandrowie. Był to pierwszy klub, który powstał na terenie powiatu biłgorajskiego. Klubowiczki zaczęły się systematycznie spotykać raz w miesiącu i taki terminarz spotkań funkcjonuje do dzisiaj. Należy do niego młodzież w wieku 12-15 lat. Oczywiście skład klubu przez 16 lat zmienił się już kilkakrotnie. Bardzo miłe jest to, że były klubowiczki nie zapominają o swoim zamiłowaniu do czytania i wiele z nich jest czytelniczkami Biblioteki. Wspierają także działalność młodszych koleżanek dając chociażby „lajka” w mediach społecznościowych Biblioteki pod postami związany-

mi z DKK. Liczba klubowiczek również się zmieniała - było to od 10 do 5 osób, a obecnie „Okładka” liczy 7 klubowiczek.

Od początku powstania klubu najważniejsze były regularne spotkania i dyskusje o książkach. Tutaj nie bez znaczenia jest możliwość dostępu do nowości wydawniczych wypożyczanych z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w ramach programu DKK. Świetne jest to, że możemy mieć w bibliotece kilka pozycji tego samego tytułu. To ułatwia czytanie kilku osobom tej samej książki w jednym czasie, dzięki czemu dyskusja jest o wiele łatwiejsza i przyjemniejsza. W dodatku Biblioteka nie ponosi żadnych kosztów z tym związanych. Dyskusja dotyczy najczęściej wybranej książki, ale skupiamy się również na szeroko pojętej literaturze, gatunkach literackich czy twórczości wybranego autora. Klubowiczki w przeważającej większości rozmawiają o książkach polskich autorów, rzadziej są to pisarze zagraniczni. Dyskutuje się o różnych rodzajach literatury. Jest miejsce na powieść obyczajową, przygodową, fantastykę, kryminał czy romans. Młodzież wie, co się czyta i ma możliwość na równi z moderatorem podawania propozycji. Czasem wygrywa tytuł zaproponowany przez klubowiczki, a innym razem przez moderatorkę. Idealnie jest, kiedy propozycja moderatorki spotyka się z uznaniem mło-

dych ludzi, jest to okazja do podsuwania im literatury bardziej wymagającej, ale dającej też więcej wartości. Jako moderator, staram się pamiętać, aby nie krytykować wyborów młodych ludzi, nawet jeśli uważam, że wybrali słabą książkę. Lepiej rozmawiać o negatywnych wzorcach, które znalazły się w powieści, czy o jej bardzo słabym języku niż zabraniać czytać, ponieważ

przynosi to odwrotny skutek. Oczywiście warto nakierowywać młodych czytelników na wartościowe pozycje, ale i tak trzeba dać im ostateczną decyzję. Czytanie na przymus na pewno nie zadziała. Młody człowiek sam musi zrozumieć, że czasem te pozycje, które stają się hitami mediów społecznościowych są po prostu nijakie, albo wręcz szkodliwe. Tego uczymy się w DKK. Książka to świetny temat do rozmowy, szczególnie dla nastolatków. Rozmowy o problemach bohaterów nierzadko stają się pretekstem do rozmów o ich własnych, czy poznania spojrzenia współczesnej młodzieży na świat. Czytane książki stają się dla nich źródłem poszukiwania wzorców osobowych, ale też podnoszą poczucie własnej wartości.

Motto DKK „Okładka” brzmi: „Dyskusja o książce ma być przyjemnością a nie obowiązkiem” i tego się trzymamy. Ktoś przeczyta całą książkę, ktoś część, a ktoś inny tylko „liźnie” coś o niej w Internecie. Staramy się szanować nasze różne upodobania, różnice w poglądach czy odbiorze konkretnego tytułu – ważne, aby dyskusja była żywa. Często omawiana po-

zycja po spotkaniu trafia do koszyka prowadzonego przez DKK w ramach akcji „DKK poleca” i tak jakoś się dzieje, że zainteresowanie nią rośnie jak przysłowio- we „grzyby po deszczu”. Spotkania to dyskusje, ale też okazja do wspólnego przebywania z przyjaciółmi. Nie zapominamy, aby były ciasteczka, herbatka albo sok, a wszystko dopełnia swobodna atmosfera.

Tradycja pisania recenzji towarzyszyła klubowi niemal od początku jego powstania. Dziewczęta wzięły udział w ogólnopolskim konkursie na najlepszą recenzję, organizowanym przez Instytut Książki. Pamiątkowy dyplom i przepiękny bukiet kwiatów na scenie Teatru Narodowego odebrała Justyna Bździuch - moderatorka klubu, podczas I Zlotu Ludzi Książki, który odbył się w Warszawie 15 września 2008 roku. W konkursie „Klubowicze do klawiatur!”, prowadzonym przez Instytut Książki, członkinie DKK „Okładka” zdobyły indywidualnie 20 nagród za recenzję miesiąca i 3 nagrody za recenzję roku (2012 - nagroda dla Kingi Rataj, 2018 - dla DKK „Okładka”, 2021 dla Nikoli Jastrzębskiej). Już się jakoś tak utarło, że bardzo często po dyskusji ktoś pisze recenzję omawianej pozycji. Oczywiście, nie każdy napisany tekst to nagroda i nie wszystkie wysyłamy na konkurs. Recenzje piszą te osoby, które mają na to ochotę i czują tzw. literacką wene.

Kolejnym ważnym ale i atrakcyjnym dla młodych ludzi obszarem jest możliwość spotkań z pisarzami. Właśnie dzięki programowi DKK, a w tym także funkcjonowaniu DKK „Okładka”, czytelnicy z Aleksandrowa mieli możliwość spotkać się z wieloma autorami książek dla dzieci i młodzieży. Dziewczynki przygotowując spotkania nie tylko poznają twórczość gościa, ale często wykonują, wykazując się dużą kreatywnością pamiątkowe upominki. Przykładowo dla Macieja Orłosa przygotowały figurki Meli i Kubusia w strojach biłgorajsko-tarnogrodzkich, dla Wiesława Drabika opracowały album z wykonanymi przez dzieci ilustracjami do książek autora, dla Zbigniewa Dmित्रocy napisały dowcipną książeczkę, dla Marty Fox ułożyły wiersz, który ozdobiły rękami. Zaskakują tym

nie tylko moderatorkę, ale i samych pisarzy. Gościli u nas m.in.: Grażyna Bąkiewicz, Zbigniew Dmitroca, Wiesław Drabik, Marta Fox, Agnieszka Frączek, Barbara Gawryluk, Grzegorz Kasdepke, Barbara Kosmowska, Laura Łącz, Anna Onichimowska, Maciej Orłoś, Krzysztof Petek, Renata Piątkowska, Edyta Zarębska. Spotkania z autorami to zawsze niezwykła promocja czytania. Dziewczyny zdają sobie z tego sprawę i przez organizację tego typu wydarzeń mają poczucie bezpośredniego wpływu na promowanie literatury wśród swoich rówieśników i młodszych dzieci.

Innym obszarem działalności klubu jest organizacja różnych działań literacko-edukacyjnych, często cyklicznych dla lokalnej społeczności. Klubowiczki co roku przygotowują różne zajęcia oparte na pedagogice zabawy dla przedszkolaków, np. z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci. Ważnym punktem zajęć jest zawsze głośne czytanie, któremu towarzyszą zabawy związane z czytaniem tekstem (np.: „Głośno czytamy...!”, „Oczytany być...!”, „Lubię książki”, „Krasnoludki w bibliotece”). Często także szukamy nowatorskich form promocji czytelnictwa np. w 2023 roku dziewczynki przygotowały grę terenową „Szufflady Szymborskiej”, konkurs fotograficzny i wystawę „Czytam ze zwierzakiem”. Powodzeniem wśród

młodzieży cieszą się także interaktywne plakaty tworzone przez DKK „Okładka”. Na plakacie jest zawsze zagadka związana z książkami oraz jakaś ciekawa forma graficzna. Klub jest również współorganizatorem cyklicznych imprez i akcji takich jak: „Bal w Krainie Książki” dla dzieci z oddziałów przedszkolnych i klas I- II szkoły podstawowej, który odbywa się w Ogólnopolskim Tygodniu Czytania Dzieciom czy „Narodowe Czytanie”. DKK „Okładka” włącza się aktywnie do akcji ogłaszanych przez moderatorów DKK z WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Od kilku lat jest to m.in. akcja „Włącz poezję”. W 2021 i 2022 roku była to również akcja „Každy Cel jest ważny”, za realizację której (były to spotkania i dyskusje o książkach nawiązujących do 17. Celów Zrównoważonego Rozwoju Agendy 2030 ONZ), młodzież otrzymała dwukrotnie nagrodę. Informacja o realizacji akcji przez DKK „Okładka” została podana w Panoramie Lubelskiej.

Dziewczynki z DKK „Okładka” przy GBP w Aleksandrowie przez wszystkie lata swojej działalności prowadzą kronikę, w której dokumentują swoją

działalność. Materiały z działalności klubu również są zamieszczane na fanpage'u biblioteki, stronie internetowej Urzędu Gminy Aleksandrów i w lokalnych mediach. Głównym narzędziem natomiast do kontaktu stała się założona grupa na Messengerze.

Klub stał się miejscem spotkań nastolatków o podobnych zainteresowaniach i zaangażowaniu. Daje członkiniom możliwość rozwoju pasji literackich i zainteresowań. Działalność Klubu to nie tylko dyskusje o książkach, chociaż oczywiście mają one znaczenie priorytetowe. Młodzi ludzie podejmują różne wyzwania, które przynoszą wiele korzyści Bibliotece i całej społeczności lokalnej. Czas spędzony w Klubie to świetna zabawa, ale i zdobywanie nowej wiedzy. To także promowanie z sukcesem mody na czytanie wśród rówieśników. Twierdzenie, że młodzi ludzie nie czytają jest przesadzone. Patrząc na zaangażowanie klubowiczek w dyskusje, ich wiedzę o tym, co pojawia się na rynku wydawniczym dla młodzieży, kreatywność podczas organizacji różnego rodzaju działań, czy mnogość różnych aktywności w mediach

społecznościowych wokół książki - to wszystko napa-
wa radością i optymizmem. Młodzież zaangażowana
w działalność DKK „Okładka”, najczęściej wśród swo-
ich rówieśników oraz młodszych dzieci, kreuje sytu-
acje, w których sięgają oni po książki. To jest piękne.
Już chyba nikogo nie trzeba przekonywać, że idea
DKK jest żywa i bardzo potrzebna.

DKK „Okładka” z Aleksandrowa, podobnie jak,
wszystkie kluby z terenu województwa lubelskiego,
dużo zawdzięczają koordynatorom wojewódzkim,
którzy wyznaczają kierunki pracy klubów na dany
rok, służą opieką merytoryczną i przygotowują ofertę
szkoleniową. Dziękujemy również Instytutowi Książ-
ki za świetny pomysł utworzenia projektu DKK i jego
utrzymywanie. Wszyscy tworzymy rodzinę miłośni-
ków książek we współczesnej odsłonie.

Justyna Bździuch
moderator DKK „Okładka”
Gminna Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie

Jak radzono sobie bez Internetu. XIX-wieczne skarbnice wiedzy

Wiek XIX to czas znacznego rozwoju wydawnictw
typu kalendarzowego. Cieszyły się one dużym zain-
teresowaniem ze względu na szczególnie atrakcyj-
ną zawartość, dostarczającą czytelnikom ogromną
ilość treści zarówno informacyjno-edukacyjnych, jak
i dotyczących praktycznych aspektów codziennego
życia. Stanowiły pewnego rodzaju kompendium wie-
dzy o ówczesnym świecie i w tym aspekcie można
je w pewien sposób porównać do zasobów Interne-
tu i funkcji, jaką pełni on dla współczesnego społe-
czeństwa informacyjnego. Obecnie, gdy chcemy na
przykład dowiedzieć się o której odjeżdża pociąg czy
autobus, ile kosztują bilety, jaki jest kurs złotego czy
dolara, w jaki sposób dobrze wyprać ubranie i po-
szukać przepisu na smaczne ciasta, przeglądamy wy-
szukiwarkę Google w Internecie i szybko znajdujemy
potrzebne nam informacje. To wydaje nam się takie

proste, ale kiedyś trzeba było jednak zadać sobie spo-
ro trudu. Jeszcze nie tak dawno przecież dzwoniliśmy
na numer Zegarynki czy Informacji Kolejowej, prze-
kazywaliśmy sobie sprawdzone przepisy kulinarne
cioci Jadzi czy przeglądaliśmy wszelkie encyklopedie.
150 czy 200 lat temu potrzeby informacyjne człowie-
ka nie mogły być niestety w ten sposób zaspokajane,
choć powoli następował rozwój wydawnictw, któ-
re przyczyniły się z czasem do ogromnego postępu
w tej dziedzinie.

Już na początku XIX wieku osoba, która umia-
ła czytać i posiadała środki finansowe na zakup ka-
lendarza (jego cena nie była zbyt wysoka), mogła za-
poznać się dzięki niemu z wieloma wcześniej trudno
dostępnymi informacjami, nieraz przekazywanymi
drogą ustną i nacechowanymi ryzykiem błędu. Sytua-
cja ta spowodowała gwałtowny rozwój rynku czytel-

niczego tego typu wydawnictw. Z każdym kolejnym dziesięcioleciem XIX wieku, na rynku pojawiało się ich coraz więcej o coraz bardziej rozbudowanej formie. Z małych, ubogich treściowo zeszytów typu broszurowego, rozrastały się do kilkusetstronicowych wydawnictw. Wyglądem przypominały bogato ilustrowane książki z ogromną ilością wiadomości, zarówno tych praktycznych czy potrzebnych w życiu codziennym, jak i typu prawdziwie naukowego, gdzie szczegółowo omawiano najnowsze wynalazki i innowacje techniczne, medyczne, rolnicze i ich zastosowanie. Nie zapomniano też o tekstach z dziedziny literatury czy historii, w imię dbałości o poszerzanie horyzontów myślowych czytelników. Zainteresowanie było tak duże, że z czasem wydawcy coraz częściej decydowali się na znaczne poszerzanie poszczególnej tematyki, dzięki czemu zaczęły pojawiać się kalendarze o konkretnych profilach, np. rolnicze, rzemieślnicze, literackie, ludowe, kobiece, rodzinne, satyryczne czy encyklopedyczne.

Z wieloma kalendarzami można było zapoznać się na wystawie w Bibliotece Głównej UMCS. Od 16 marca do 28 kwietnia 2023 roku w Sali Wystawieniowej Muzeum UMCS, prezentowano 43 (na ogólną liczbę ponad 80) tytuły XIX-wiecznych kalendarzy polskich z zasobów Biblioteki. W 16 gablotach pokazano oryginały poszczególnych egzemplarzy, natomiast na pionowych planszach można było obejrzeć skany, przedstawiające zawartość tego typu wydawnictw. W celu jak najbardziej wyczerpującego ich wyeksponowania, wybrano zarówno kilka najstarszych, np. warszawski *Nowy Kalendarzyk Polityczny* z 1819 roku, lubelski *Kalendarz Polski, Ruski i Astronomiczno-Gospodarski* Jana Karola Pruskiego z 1821 roku, krakowski *Kalendarz Polski, Ruski i Astronomiczno-Gospodarski* Franciszka Xawerego Ryszkowskiego z 1827 roku, jak i najznacznějších i najciekawszych wydawniczo kalendarzy. Były to głównie warszawskie kalendarze Antoniego Gałęzowskiego, Jana Jaworskiego, Stanisława Strąbskiego, Józefa Ungra oraz krakowski Józefa Wildta. Pokazano również te mniej znaczące wydawnictwa, ukazujące się w różnych

miastach w granicach Polski przedrozbiorowej. Szczególnie uwzględniono Lublin - kalendarz Jana Karola Pruskiego, *Kalendarz Lubelski* czy *Pamiętna książka Lublińskiej guberni*, ale zwiedzający mogli także zapoznać się z kalendarzami z Kalisza, Cieszyzna, Lwowa, Berdyczowa, Torunia, Chełmna czy Płocka. W oddzielnych gablotach zaprezentowano też wydawnictwa przeznaczone dla konkretnej grupy odbiorców, np. rolnicze, ludowe, kobiece i inne.

Biblioteka Główna UMCS posiada również bogate zbiory XIX-wiecznych kalendarzy z całego świata. Oprócz około 80 polskich, znajduje się tu jeszcze ponad 400 tytułów wydawanych nie tylko w Europie, ale także w tak odległych miejscach, jak Brazylia, Argentyna, Stany Zjednoczone, Liban czy obecna Tajlandia. Z terenu Europy najobszerniej reprezentowane są kalendarze niemieckie (około 380 tytułów), jednak przechowywane są także egzemplarze z obszaru obecnej Francji, Włoch, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Rosji, Rumunii, Holandii, Austrii i innych krajów. Ciekawym uzupełnieniem tej różnorodności jest także

pewna liczba kalendarzy żydowskich, ukazujących się w kilku miastach niemieckich i jeden wydawany w czeskiej Pradze. Tutaj również możemy zapoznać się z ciekawymi przykładami bogatych treściowo i ozdobionych pięknymi ilustracjami wydawnictw. W najobszerniejszym zbiorze kalendarzy niemieckich zauważalna jest stosunkowa duża liczba kalendarzy-poradników domowych (*Hauskalender, Familienkalender, Küchenkalender*) czy ludowych (*Volkskalender*), ale są też polityczne, astronomiczne, robotnicze czy ogólnoinformacyjne dla poszczególnych części administracyjnych Niemiec.

Zagłębiając się w lekturę tych, wydawałoby się już przestarzałych i niepotrzebnych wydawnictw, współczesny czytelnik szybko daje się ponieść fascynacji bogactwem przekazu zawartych w nich informacji, podanych w tak atrakcyjnej, pięknie ilustrowanej formie. Dlatego warto do nich zajrzeć, tym bardziej, że wiele z nich dostępnych jest między innymi w Bibliotece Cyfrowej UMCS, Bibliotece Cyfrowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Bibliotece Cyfrowej KUL oraz w wielu innych bibliotekach cyfrowych.

Hanna Polak
Oddział Czasopism
Biblioteka Główna UMCS

Czasopisma lokalne i regionalne „Głos Ziemi Bychawskiej”

Bychawa jest niedużym miasteczkiem, położonym na Wyżynie Lubelskiej około 30 kilometrów na południe od Lublina, u zbiegu rzek Gałęzówki i Kosarzewki. Liczba mieszkańców w 2019 roku wynosiła 4855 osób. Prawa miejskie Bychawa otrzymała w 1537 roku, jednak na skutek represji ze strony władz carskich odebrano je w 1869 roku, a przywrócone zostały prawie 100 lat później – 1958 w roku. Pomimo trudnej historii, okresów upadku gospodarczego czy zawirowań politycznych, Bychawa jest obecnie miastem godnym szczególnego zainteresowania ze względu na obfitość inicjatyw gospodarczych i społeczno-kulturalnych oraz znaczne zaangażowanie zarówno władz, jak i działaczy społecznych w badanie i promowanie jego historii regionalnej.

Wszystkie te obszary znajdują odzwierciedlenie w wydawanej od 18 kwietnia 1996 roku przez Gminę Bychawa (początkowo również przy współpracy Społecznego Liceum Ogólnokształcącego w Bychawie), bezpłatnej gazecie lokalnej „Głos Ziemi Bychawskiej”, która od 2003 roku jest miesięcznikiem. Czasopismo wiele razy zmieniało winietę, format, zmieniali się redaktorzy oraz składy osobowe redakcji. Obecnie redaktorem naczelnym jest Sylwia Paćkowska. Nakład wynosi 2000 egzemplarzy, objętość poszczególnych numerów to 16-36 stron, a format 30 cm. Do maja 2023 roku wydano 326 numerów. Od 2003 roku „Głos Ziemi Bychawskiej”, ukazuje się równoległe w wersji papierowej i elektronicznej.

Twórcy pisma od początku wskazali wartości, którymi będzie kierować się zainicjowane przez nich pismo: GŁOS - aby być bardziej wyczulonym i otwartym na wszelkie sygnały; ZIEMI - aby podkreślić, że jest to gazeta dla mieszkańców całej gminy; BYCHAWSKIEJ - w uznaniu roli Bychawy jako naturalnego centrum regionalnego. Na łamach „Głosu” można zapoznać się z artykułami wielu zasłużonych regionalistów, działaczy oświatowych, społecznych i samorządowych. Należą do nich na przykład Maria Dębowa-

czyk, Barbara Cywińska, Monika Głazik, Aleksander Kryski, Elżbieta Winiarczyk, Marek Kuna, Jakub Kuna, Teresa Tracz, Mirosław Grzesiak, Agnieszka Sobaszek, Elżbieta Sobaszek, Monika Widomska, Tomasz Hanaj i inni.

Zawartość czasopisma została ujęta w trzy stałe działy tematyczne, związane z najważniejszymi sferami codziennego funkcjonowania społeczności lokalnej. W rubryce „Samorząd”, znajdziemy informacje o działalności samorządu bychawskiego na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Przykładowo, w numerze 2 (325) z marca 2023 roku zamieszczono obszerny wywiad z burmistrzem Bychawy Januszem Urbanem, w którym można zapoznać się z głównymi założeniami budżetu miasta na 2023 rok, w tym z planami inwestycyjnymi gminy. Przedstawiono zamierzenia dotyczące modernizacji kilkunastu dróg wiejskich, poruszono kwestię budowy nowego dworca busowego w Bychawie, czy nowego miejskiego parkingu na 100 miejsc. Radni miejscy zdecydowali także o powrocie do idei Bene Meritus - „Wieczorów z księdzem Kwiatkowskim”, przez wiele lat organizowanych, lecz zaniechanych na czas pandemii. Ksiądz Antoni Kwiatkowski był szczególnie zasłużoną dla Bychawy postacią, gdyż przyczynił się do powstania w mieście wielu instytucji oświatowych, społecznych czy finansowych, takich jak np. Stowarzyszenia Spożywców „Jedność”, Bychawskiego Towarzystwa Kredytowego z własnym bankiem, pierwszego poza Lublinem szpitala „Samarytanin”, Stowarzyszenia Oświatowego „Samopomoc”, a także kółek rolniczych, czytelnicy ludowej, łaźni publicznej czy kinematografu. Propagował nowoczesną wiedzę rolniczą, organizował wykłady i kursy rolnicze. Działalność księdza przyczyniła się do znacznego przyspieszenia rozwoju miasta i poprawy warunków życia jego mieszkańców, stąd w każdym prawie numerze jest przypominana jego osoba. Rubryka „Samorząd” informuje także o uchwałach gminnych, na przykład

dotyczących wywozu nieczystości, odśnieżania dróg, a także o dopłatach do ogrzewania dla szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia czy spółdzielni mieszkaniowej.

W dziale „Mieszkańcy” przedstawiane są wszelkie społeczne i samorządowe inicjatywy kulturalno-oświatowe i sportowe, adresowane do lokalnej społeczności. W organizację tych przedsięwzięć zaangażowane są zarówno regionalne instytucje, jak i poszczególni mieszkańcy regionu, również uczniowie i nauczyciele szkół podstawowych i średnich. Szczególną aktywność w tej dziedzinie można zauważyć ze strony władz gminnych, Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego, Bychawskiego Centrum Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie czy Środowiskowego Domu Samopomocy. Możemy przeczytać o rozmaitych wystawach, wieczorach literackich, konkursach recytatorskich i wokalnych, czy o przedstawieniach amatorskich zespołów teatralnych. Czytelnicy mogą zapoznać się z przebiegiem lokalnych uroczystości, na przykład Gminnych Obchodów Święta Konstytucji 3 Maja, Bychawskiego Dnia Strażaka czy Obchodach Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną i wielu innych. W „Kąciku Twórczości Mieszkańców” przedstawiane są też osoby o ciekawych zainteresowaniach i pasjach, na przykład w numerze 3 z maja 2023 roku, sołtys Gałęzowa-Kolonii Drugiej Bogumiła Foc, dzieli się z czytelnikami swoim zamiłowaniem do rękodzieła w postaci haftu krzyżkowego. W dziale tym promowane są też akcje społeczne, takie jak na przykład „Sprzątanie Świata” w ramach Międzynarodowego Dnia Ziemi 23 kwietnia 2023 roku. Uczestniczyło w nim 950 osób, w tym druhowie z okolicznych OSP, nauczyciele i uczniowie szkół podstawowych i średnich, a także podopieczni Środowiskowego Domu Samopomocy w Bychawie. Dużo miejsca udostępnia się również sprawozdaniom z gminnych wydarzeń sportowych, np. meczów piłkarskich, turniejów tenisa stołowego czy siatkarskich, a nawet z różnych rzadkich dziedzin, na przykład zawodów strzeleckich czy

łuczniczych. Szczególną uwagę przykładają się do podkreślania osiągnięć sportowych bychawian w różnych zawodach sportowych. Tu wymienić należy na pewno sukcesy Uczniowskiego Klubu Pływackiego czy zajęcie wysokiego 10. miejsca w IX edycji ekstremalnie trudnych biegów w Szczawnicy przez bychawiankę Magdalenę Gąbkę.

Trzecim stałym działem w „Głosie Ziemi Bychawskiej” jest dział „Szkoły”, na łamach którego przedstawiane są tematy związane z szerzej pojętą oświatą, w tym działalnością placówek szkolnych na terenie gminy, uczestnictwem nauczycieli i uczniów w wydarzeniach kulturalnych, sportowych czy społecznych. W numerze 6 z listopada 2022 roku przybliżono na przykład tematykę i wyniki konkursu „Ojcowie niepodległości”, który odbył się w Szkole Podstawowej im. Polski Niepodległej w Bychawie. W tym samym numerze poinformowano także o udziale uczniów Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej w Woli Gałęzowskiej w jedenastej edycji akcji

Lubartowskie Towarzystwo Regionalne w publikacjach (wybór)

1. Biegalska, Janina. Jubileusz 50-lecia Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego / Janina Biegalska // *W Kręgu Kultury*. – 2005, nr 3, s. 29-30
 2. Koziół, Maria. Działalność Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego w okresie 60-lecia (1955-2015) : próba bilansu / Maria Koziół // *Lubartów i Ziemia Lubartowska*. – T. 19 (2016), s. 11-22
 3. Koziół, Maria. Jubileusz Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego / Maria Koziół // *Lubartowiak*. – 2020, nr 21, s. 8
 4. Koziół, Maria. Lubartowskie Towarzystwo Regionalne w latach 1955-2005 [oraz] Statut Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego w Lubartowie / Maria Koziół // *Lubartów i Ziemia Lubartowska*. – T. 16 (2006), s. 245-265
 5. Kusyk, Marcin. Wydają książki od pół wieku: wykładowcy z Lublina pochlebnie o działalności regionalistów / Marcin Kusyk // *Wspólnota Lubartowska*. – 2007, nr 17, s. 7
 6. Kusyk, Marcin. Zmiana warty w Lubartowskim Towarzystwie Regionalnym / Marcin Kusyk // *Wspólnota Lubartowska i Gminy Niemce*. – 2021, nr 29, s. 2
 7. Opolski, Piotr. Prezentacja dorobku wydawniczego LTR 1956-2006 / Piotr Opolski // *Lubartowiak*. – 2007, nr 17, s. 12-13
 8. Piekarczyk, Jerzy. Lubartowskie Towarzystwo Regionalne / Jerzy Piekarczyk // *Lubartowiak*. – 2005, nr 14, s. 10
 9. Sędzimirz, Ewa. Muzeum zaprasza na wystawę / Ewa Sędzimirz // *Lubartowiak*. – 2021, nr 5, s. 5
 10. Szczygieł, Ryszard. Osiągnięcia Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego w sześćdziesięciolecie jego działalności / Ryszard Szczygieł // *Lubartów i Ziemia Lubartowska*. – T. 19 (2016), s. 23-30
 11. Wójcik, Katarzyna. 50 lat lubartowskiego Muzeum. Wystawa na jubileusz / Katarzyna Wójcik // *Lubartowiak*. – 2020, nr 18, s. 5
- Wystawa jubileuszowa, poświęcona działalności Muzeum Ziemi Lubartowskiej i Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego.
- Wystawa jubileuszowa, poświęcona działalności Muzeum Ziemi Lubartowskiej i Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego.

oprac. Iwona Jurkowska
Dział Gromadzenia i Dystrybucji Zbiorów
Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Hieronima Łopacińskiego

korekta opisów
Bożena Lech-Jabłońska

Lubartowskie Towarzystwo Regionalne

to jedno z najstarszych na Lubelszczyźnie stowarzyszeń. Powstało z inicjatywy lubartowskiej inteligencji, głównie nauczycieli miejscowych szkół. Nawiązuje do tradycji utworzonego w listopadzie 1917 r. Polskiego Towarzystwa Miłośników Sztuki w Lubartowie. Organizacja ta, przez cały okres międzywojenny, popularyzowała wśród mieszkańców Lubartowa historię, kulturę, tradycje i zwyczaje Ziemi Lubartowskiej. Inicjowała i organizowała także amatorskie przedstawienia, programy artystyczne, jubileusze, odczyty i spotkania oraz wydawała okolicznościowe publikacje, w tym lokalną prasę. Przy Towarzystwie działał chór „Lutnia”, z sekcji sportowej natomiast, w 1923 r. powstał – istniejący do dzisiaj klub sportowy „Lewart”. Wiodącą postacią Towarzystwa była Wanda Śliwina – literatka, regionalistka i działaczka społeczno-kulturalna, autorka regionalnych opowiadań, wierszy, legend, popularyzatorka lokalnych dziejów, ludowych tradycji i obyczajów.

Okres II wojny światowej i okupacji niemieckiej przerwał tę prężnie rozwijającą się działalność regionalną. Do idei wrócono w połowie lat 50-tych. Przedsięwzięciu patronowało środowisko naukowe UMCS z prof. dr hab. Ryszardem Orłowskim na czele. 11 września 1955 r. w Lubartowie, powstała Komisja Miłośników Historii pozostająca pod opieką lubelskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. Nawiązano wówczas kontakt z mieszkającą we Wrocławiu Wandą Śliwiną. W jednym z listów lubartowscy regionaliści pisali: „Zapalony znicz życia kulturalnego przez Wasz zespół jeszcze w 1917 roku, będziemy podtrzymywać nadal, niech płonie jasnym światłem i ukazuje piękno Ziemi Lubartowskiej w przeszłości i teraźniejszości”. Po trzech latach Komisja samodzielniła się, przyjmując nazwę Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Lubartowskiej (15 czerwca 1958 r.). Kolejna zmiana nastąpiła w 1977 r. Od tego czasu obowiązuje dzisiejsza nazwa: Lubartowskie Towarzystwo Regionalne. Jako kontynuator działalności poprzed-

ników, LTR z troską pielęgnuje tradycję, upowszechnia historię, a także dokumentuje teraźniejszość. Do najważniejszych i trwałych osiągnięć lubartowskich regionalistów zaliczyć należy:

- Zapoczątkowanie gromadzenia wytworów sztuki ludowej, pamiątek, fotografii, dokumentów i różnych innych cennych eksponatów o wartości historycznej.

- Inicjatywa i pomoc organizacyjna przy tworzeniu Muzeum Regionalnego w Lubartowie, które otwarto dnia 17 października 1970 r., w zabytkowym dworku przy ul. Kościuszki 28, będącym jednocześnie siedzibą Towarzystwa. Od 2015 r. – jako Muzeum Ziemi Lubartowskiej, prowadzone jest przez Miasto Lubartów.

- Ufundowanie tablic poświęconych pamięci polskich literatów: Klemensa Junoszy Szaniawskiego (ul. Kościuszki 3) i Bolesława Prusa (ul. Lubelska 37).

- Rozwijanie działalności wydawniczej popularyzującej przeszłość Ziemi Lubartowskiej. Do tej pory wydano 20 tomów publikacji „Lubartów i Ziemia Lubartowska”. Ukazało się 6 edycji kartek pocztowych z tekstem historycznym, opisem herbu miasta, ukazujących zabytki i wydarzenia z przeszłości. Opublikowano kilka tomików poezji regionalistów, zbiór wierszy o Lubartowie pt. „Jedynie takie miejsce na ziemi...”, „Legendy Lubartowskie” Andrzeja Monasterskiego i eseje Mirosława Dereckiego pt. „Mój Lubartów”. W ostatnich latach wydano 2 części „Gawęd o przeszłości Lubartowa” przybliżających najdawniejsze dzieje miasta od założenia aż po czasy zaborów.

- LTR wspomogło wydanie publikacji poświęconym zespołom ludowym działającym na terenie Ziemi Lubartowskiej: Zespołów Śpiewaczych z Ostrówka i z Rozkopaczewa oraz scenariuszy widowisk obrzędowych z Rozkopaczewa. Towarzystwo zainicjowało i wsparło prace zespołu redakcyjnego kierowanego przez prof. dr hab. Ryszarda Szczygła, których efektem była monografia pt.: „Lubartów w dziejach od

czasów najdawniejszych do współczesności” wydana w 2018 r. przez Urząd Miasta Lubartów.

- We współpracy z Mennicą Państwową, Towarzystwo wydało 5 medali upamiętniających zasługi dla miasta postaci: Piotra Firleja, Pawła Karola Sanguszkę, Bł. O. Honorata Koźmińskiego, Barbarę z Duminów Sanguszkową i Wandę Śliwinę.

- Zorganizowanie, wspólnie z radami miast i gmin, sesji popularnonaukowych na temat dziejów: Lubartowa, Kamionki, Ostrowa Lubelskiego i Michowa. Wielokrotnie organizowano też okolicznościowe spotkania, konferencje i sesje w Lubartowie adresowane do nauczycieli, a także dla młodzieży i z udziałem młodzieży – o tematyce regionalnej, ekologicznej, historycznej, literackiej, a także popularyzującej zasługi dla miasta ks. Aleksandra Szulca, Wandy Śliwiny, Józefa Lulka i innych.

- Wspólnie z władzami miasta kilkakrotnie organizowano spotkania ze społecznie zaangażowanymi mieszkańcami oraz z lubartowianami zamieszkającymi w różnych częściach kraju pn. „Moje więzi z Lubartowem”.

- Historię miasta i okolicy systematycznie upowszechniano poprzez stałą ekspozycję o jego dziejach i regularne organizowanie wystaw czasowych przygotowywanych wspólnie z Muzeum Ziemi Lubartowskiej. Członkowie LTR wygłaszali pogadanki, wykłady i odczyty, oprowadzali wycieczki i grupy zwiedzających w muzeum i na terenie miasta.

- We współpracy z różnymi podmiotami – parafiami, stowarzyszeniami, jednostkami kultury, organizowano programy artystyczne uświetniające różnego rodzaju uroczystości na terenie Lubartowa i Ziemi Lubartowskiej. Odbywały się akcje edukacyjne, koncerty, festyny i spotkania plenerowe. Kilka lat temu zainicjowano miejskie święto „Imieniny Miasta”, odbywające się co roku 22 listopada, dla upamiętnienia zmiany nazwy miasta z Lewartowa na Lubartów.

- W trosce o zabytki kultury, a także kultywowanie pamięci o zasłużonych przodkach, podjęto systematyczną renowację pomników cmentarnych

i otoczono je stałą opieką regionalistów. Od 2011 r., LTR organizuje coroczne kwesty na odnowę zabytkowych grobów. Do ubiegłego roku odbyło się 10 takich zbiórek. Wyremontowano 25 grobów na cmentarzu parafialnym.

- W celu wsparcia restauracji dzieł sztuki w kościele oo. Kapucynów pw. św. Wawrzyńca, zorganizowano 4 aukcje sztuki lokalnych twórców.

- LTR kultywuje tradycje ludowe, wspierając merytorycznie i popularyzując dorobek istniejących na terenie Ziemi Lubartowskiej zespołów ludowych. We współpracy z Muzeum Ziemi Lubartowskiej, utworzono lubartowskie stroje regionalne dla 17 zespołów działających na terenie powiatu.

- Towarzystwo bierze udział w ważniejszych przedsięwzięciach i wydarzeniach miasta oraz powiatu, mających znaczenie społeczno-kulturowe, patriotyczno-historyczne i religijne. Systematycznie dokumentuje przejawy życia społeczno-kulturowego miasta i Ziemi Lubartowskiej.

- Lubartowskie Towarzystwo Regionalne na koniec I kwartału 2023 r. liczyło 300 członków indywidualnych – miłośników Ziemi Lubartowskiej, mieszkających nie tylko w Lubartowie i w obrębie Ziemi Lubartowskiej, ale także na terenie całego kraju oraz poza jego granicami. 8 instytucji i stowarzyszeń Lubartowa i Ziemi Lubartowskiej jest członkiem zbiorowym – prawnym LTR. Pracą Towarzystwa kieruje Zarząd wybierany co 4 lata podczas Walnego Zebrania Członków. Funkcję prezesa sprawowali kolejno (od 1955 r.): Jan Mangold, Adam Owsikowski, Feliks Wiśniewski, Józef Lulek, Roman Kornacki, Maria Koziół, a obecnie Ewa Sędzimierz.

opr. Ewa Sędzimierz

Prezes

Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego

Job Shadowing w Bułgarii – Regionalna Biblioteka im. Petko Rachev Slaveykov w Wielkim Tyrnowie

Akredytowany projekt numer: 2021-1-PL01-KA121-ADU-000010440 w ramach programu Erasmus+, Akcja kluczowa 1: Mobilność edukacyjna osób
Numer akredytacji: 2020-1-PL01-KA120-ADU-096333

W dniach 18-21 września 2023 r. odbył się wyjazd bibliotekarzy w ramach programu Erasmus+. Wyjazd miał charakter szkoleniowy, była to mobilność typu job-shadowing, czyli poznawanie pracy na danym stanowisku poprzez obserwację.

Sześcioro pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, odwiedziło Regionalną Bibliotekę im. Petko Rachev Slaveykov, w bułgarskiej miejscowości Wielkie Tyrnowo (Veliko Tyrnovo). Jest to 70-tysięczne miasto, położone w północno-środkowej Bułgarii. Nazwa Tyrnovo pochodzi od słowiańskiego słowa „cierń”, a przymiotnik „veliko”, czyli „wielki”, dodany został w 1965

roku, w celu podkreślenia ważności miasta. W latach 1185–1396, Tyrnovo było stolicą Bułgarii, a obecnie jest jednym z najstarszych miejsc w kraju o niezwykle bogatej historii. Dziś miasto jest też ważnym ośrodkiem edukacyjnym i turystycznym, znajduje się w nim bowiem siedziba dwóch prestiżowych uczelni wyższych. Największą atrakcją jest tu twierdza Carevec, położona na wzgórzu, na którym można zobaczyć również cerkiew, wieżę obronną, łaźnię oraz pozostałości po pałacu i domach mieszkalnych. Równie ważną dla miasta atrakcją turystyczną jest Multimediałne Centrum dla Zwiedzających Carewgrad Tyrnów, popularnie zwane „muzeum figur woskowych”, które poświęcone jest historii II Carstwa Bułgarii. Warto je odwiedzić, gdyż wystawy przedstawiają wiernie odwzorowane postacie władców, ludności oraz życie codzienne z tego okresu.

Regionalna Biblioteka Narodowa im. P.R. Slaveykov została założona w 1889 roku jako pierwsza biblioteka publiczna w Bułgarii. Aktualnie jest centrum metodycznym dla 150. bibliotek publicznych na terenie obwodu Wielkiego Tyrnowa. Patronem tej biblioteki jest bułgarski poeta i publicysta Petko Rachev Slaveykov, który jest znany również jako tłumacz, filolog, folklorysta, twórca bułgarskiej literatury dziecięcej oraz autor podręczników. Biblioteka uczestniczy w międzynarodowych programach i projektach edukacji kulturalnej. Są to m.in. projekt DigiResLab, którego celem jest podniesienie kompetencji w za-

kresie digitalizacji i konserwacji fotografii poprzez zapewnienie zasobów szkoleniowych dla archiwistów i menadżerów w bibliotekach, projekt Tech Library mający na celu poprawę usług bibliotek publicznych dla użytkowników z dysfunkcją wzroku poprzez narzędzia ICT oraz szkolenia, a także równie istotny dla pracowników projekt Biblio w ramach programu Erasmus+, dzięki któremu bibliotekarze mają szansę poszerzyć swoje kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności cyfrowe. Biblioteka współpracuje z organizacjami i stowarzyszeniami publicznymi, a także koresponduje z wiodącymi bibliotekami publicznymi.

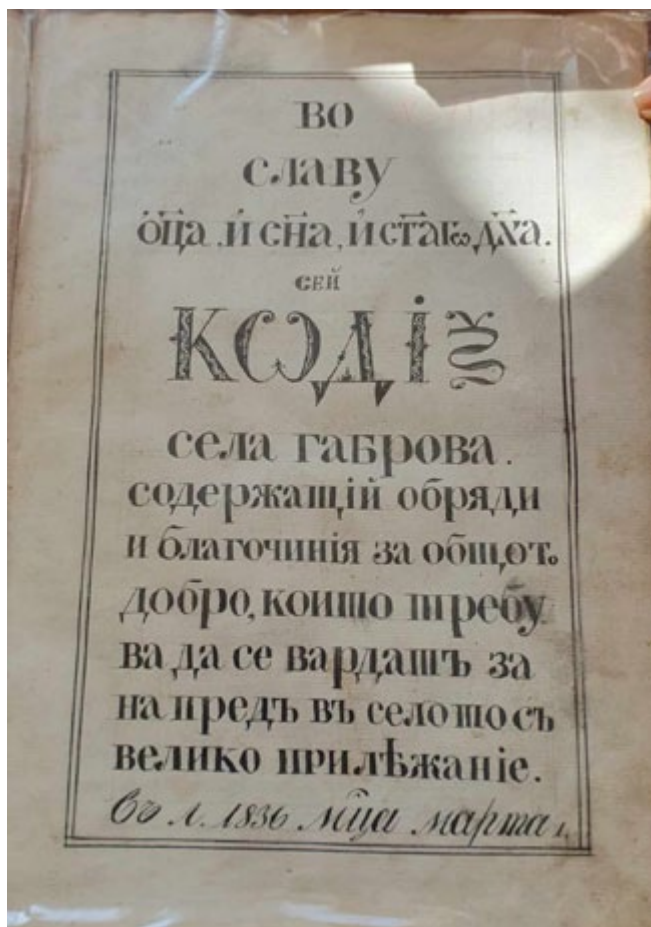
W trakcie wyjazdu szkoleniowego bibliotekarze z Lublina mieli okazję zwiedzić centralny budynek Biblioteki wraz z Centrum Cyfrowym, zapoznać się z księgozbiorem oraz z pracą i działaniami typowymi dla trzech filii w mieście. Poznali też historię powstania i rozbudowy krajowej sieci bibliotek.

Będąc w Gabrowie, lubelscy bibliotekarze odwiedzili Regionalną Bibliotekę Aprilov Palauzov, gdzie zapoznali się z organizacją funduszy bibliotecznych oraz ogólnym procesem świadczenia usług

bibliotecznych w bułgarskiej bibliotece publicznej. W swoich zbiorach Biblioteka Aprilov Palauzov posiada książki, czasopisma, cenne zbiory specjalne oraz dokumenty życia społecznego. Jednym ze skarbów gabrowskiej Biblioteki, które bibliotekarze mieli przyjemność oglądać, jest „Rzym za Nerona” w języku polskim. Na szczególną uwagę zasługuje dobrze zorganizowana przestrzeń dla dzieci oraz księgozbiór dla nich przeznaczony. Bardzo ciekawe było również Centrum Cyfrowe wraz z programowalnymi zabawkami - robotami, służącymi do nauki programowania dla dzieci i młodzieży Vee Boot i Finch, drukarka 3D i skaner książek oraz maszyna do czyszczenia i dezynfekcji książek, która została zakupiona podczas pandemii Covid 19.

Równie ważną biblioteką dla studentów w Wielkim Tyrnowie jest Biblioteka Uniwersytetu Św. Cyryla i Metodego, która jest nowoczesnym ośrodkiem naukowym, informacyjnym i edukacyjnym w strukturze uczelni. Stanowi ona jednolity zespół składający się z Biblioteki Centralnej i sześciu bibliotek stowarzyszonych. Jej głównym zadaniem jest obsługa biblioteczna, naukowa i informacyjna stu-

dentów, wykładowców, specjalistów i pracowników Uczelni, a także użytkowników zewnętrznych. Jest objęta systemem krajowych i międzynarodowych wypożyczeń międzybibliotecznych i prowadzi wymianę książek z 61. bułgarskimi i zagranicznymi uniwersytetami, akademiami, instytutami naukowymi oraz bibliotekami.

Joanna Załęcka-Maleska
Dział Udostępniania Zbiorów. Multimedia
Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Hieronima Łopacińskiego

„Nad Niemnem” Narodowe Czytanie w obiektywie Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie

Do wzięcia udziału w Narodowym Czytaniu zaproszenie przyjęli:

Mariusz Szczepanik – wójt gminy, Krzysztof Galant – przewodniczący Rady Gminy Gościeradów, Ewa Lipiec – sekretarz gminy, Sylwia Kuś – skarbnik gminy, Marek Kołtun – członek Zarządu Rady Powiatu Kraśnickiego, Edyta Dudzińska – radna powiatowa, Marzena Długosz – dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janiny Wierzchowskiej w Liśniku Dużym, Roman Biss – prezes Stowarzyszenia Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów, Krystyna Krzyszkowska – prezes

Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn, Łukasz Wołoszyn – przewodniczący Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia wokół Księżomierzy i Aleksandrowa, Jerzy Rak – członek Zarządu Stowarzyszenia Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „Res Sacra Miser” w Gościeradowie oraz Dorota Karkusiewicz – dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Gościeradowie – koordynator akcji.

Życie w świetle

„Rocznice i jubileusze dla ludzi wierzących są zawsze okazją i wezwaniem do wdzięczności wspomnienia wielkich dzieł Bożych, a rozważanie wspólnej historii i tradycji jest elementem bardzo istotnym w wychowaniu do wspólnoty” – ks. Franciszek Blachnicki

„Podróż przez pokolenia” to publikacja wydana z okazji 50-lecia działalności Ruchu Światło-Życie w Archidiecezji Lubelskiej. Ruch Światło-Życie jest jednym z elementów odnowy Kościoła katolickiego, działającym zgodnie z założeniami nauczania Soboru Watykańskiego II. Wcześniej znany był pod nazwą Ruch Oazowy czy Ruch Żywego Kościoła, potocznie nazywany „oazą”. Twórcą i założycielem Ruchu Światło-Życie, a zarazem jej pierwszym moderatorem krajowym był ks. Franciszek Blachnicki, który żył w latach 1921–1987. Celem ruchu jest formacja ku dojrzałości chrześcijańskiej, kształtowanie ludzi w duchu Ewangelii bez względu na wiek.

Lublin to miasto ściśle związane z pracą i posługą założyciela ruchu. Ksiądz Blachnicki był studentem, a potem wykładowcą Katolickiego Uniwersytetu

Lubelskiego. Tu pracował i mieszkał, jednocześnie prowadząc intensywną ewangelizację. W Lublinie powstał pierwszy krąg Domowego Kościoła i jednocześnie jedyny, któremu przewodził czcigodny Sługa Boży Franciszek Blachnicki. Także w Lublinie, ks. Blachnicki otworzył ośrodek rekolekcyjny stanowiący miejsce do rozwoju idei wspólnoty. Powstał on w lubelskiej dzielnicy Sławinek i składał się z kilku domów. Mieściła się tam również centrala Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej oraz funkcjonowało Studium Liturgiczno-Pastoralne. Dzieło księdza Blachnickiego na stałe wpisało się w krajobraz kościoła katolickiego nie tylko w Polsce. Jego duchowa spuścizna stanowi doskonałą inspirację do formacji dla kolejnych pokoleń oazowiczów, ale również daje siłę w codziennym życiu.

W albumie zamieszczono historię Ruchu Światło-Życie w Archidiecezji Lubelskiej wraz z obszerną i unikatową dokumentacją fotograficzną. Praca zawiera również świadectwa i wspomnienia oazowego życia, tego codziennego jak i rekolekcyjnego. Publikacja ma niewątpliwie walory dokumentacyjne, stanowiące doskonałe źródło historyczne dla wielu pokoleń.

Przygotowanie albumu i jego druk sfinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

Podróż przez pokolenia: 50 lat Ruchu Światło-Życie w Archidiecezji Lubelskiej / [redakcja: Katarzyna Karczoch; przy współpracy Bożeny Białopiotrowicz oraz Elżbiety i Witolda Kowalczyków]. – Lublin: Drukarnia Akapit: na zlecenie Stowarzyszenia Diakonia Ruchu Światło-Życie Archidiecezji Lubelskiej, 2022.

Justyna Kasperczuk

Dział Bibliografii Lubelszczyzny i Wiedzy o Regionie

Wojewódzka Biblioteka Publiczna

im Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

